

ರನ್ನ ನಿಘಂಟು

ರನ್ನ ನಿಘಂಟು

ಕುಳಿರೆನೆ ಶೈತ್ಯಂ ಮಿಳಿರೆನೆ
ಪೊಳಿದುದು ಬಿಲ್ಲೆಂದೆನಲೈ ಮಾರಂಬರ್ಥಂ
ಬಳಿದು ದೆನಲೈಗಿದುದುಂ
ಕಿಳಿರೆನೆ ವಾಜಿಯ ನಿನಾದಮೆಲೆ ಕವಿರತ್ತಾ||೧||

ಬರೆಯೆನಲತ್ಯರ್ಥಂ ಮುಂ
ಮುರಿಯೆನೆ ಕಾಸಿದ ಮಳಲ್ಕುಕಿಳಂಗೆನೆ ಗೆಳಸಂ
ಮುರಿಪೆನೆ ಮರಳಿಭಾವಂ
ಸಿರಿವಂತಿಕೆಯೆಂದೆನಲೈ ಹುರಿಯೊಡಕ್ಕುಂ|| ೨||

ಹಕ್ಕಿಯೆನಲಿಹಗಂ ನೆಟೆ
ಪಕ್ಕೆಯೆನಲ್ವಾಸು ವುಂಡೆಯೆಂದೆನೆ ಮೊಳಕಾ
ಲ್ಪುಕ್ಕನೆ ಬೆಳ್ಳಕ್ಕಿಯೆ ತಾನೆ
ಕಿಕ್ಕನೆ ದಿಂಡುವಿಡಿದು ಬಪ್ಪದು ದಕ್ಕುಂ ||೩||

ಬಲಗೆನೆ ಬಿಸುಡೆಂಬರ್ಥಂ
ಬಲಮರ್ದೆನೆ ಅಂಕದೌಷಧಂ ತಾನಕ್ಕುಂ
ಪೊಲಿಗೆನೆ ಬಿರ್ಚುಗೆಯೆ ತೆಪಂ
ಕೆಲಕನೆನಲಿಕ್ಕುಮಲ್ಲ ನೆಲೆ ಕವಿರತ್ತಾ||೪||

ಅಂಚ ಮೆನಲ್ಕಂಜೆಕೆ ಯತಿ
ಬಂಚನೆಯೆನೆ ಮರಸಿಡಕ್ಕು ಬೆಳಕೆನೆ ದೀಪಂ
ಪೊಂಚೆನೆ ಪೊರ್ದಿದಬಗೆವಾ
ನೆಂಚಲೆನಲ್ಕೆಂಜಕಲಪ್ಪದೆಲೆ ಕವಿರತ್ತಾ||೫||

ಸಣ್ಣದೆನಲ್ಕಿಡಕ್ಕುಂ
ಪಣ್ಣೆನೆ ಮಾಡೆಂಬ ವಾಚಿ ಬಳಿಯೆನೆ ವಂಶಂ
ಎಣ್ಣೆನೆ ಲೆಕ್ಕಿಪುದುಂ ಬಿಸು
ಗಣ್ಣನೆನಲೊರವನಪ್ಪನೆಲೆ ಕವಿರತ್ತಾ||೬||

ಕೋಸಿತೆನಲ್ವೊಣಿಸಿದುದು
ಸೂಸಿದುದೆನೆ ತುಳ್ಳಿತೆಂಬುದುಂ ಪರೆಮಳಮುಂ
ಬಾಸತಮೆನೆ ಕಂಪು ಮಿಗೆ
ಸೌಸಾಸವಮೆನೆ ಸಮ್ದುರ್ದಮೆಲೆ ಕವಿರತ್ತಾ||೭||

ಸುಗಿಷವುಮೆನೆ ಸುಲಿಹಂ ತಾಂ
ತೆಗಳೆನೆ ಪೆಗಳುಳ್ಳಿತೆಂದೆನಲ್ವದುಮಂ
ಬಗಸೆನೆ ಮನವಿಟ್ಟುದು ಮುಂ
ನಿಗಮದೆನಲ್ ದೊಡ್ಡತಪ್ಪದೆಲೆ ಕವಿರತ್ತಾ||೮||

ಅಱಲೆನೆ ತಾರಗೆ ತಿಟ್ಟಿಂ
ದುಱಿ ಬಲ್ ಬೈಗುಳಿನಿಸು ನನಸೆಂದೆನೆ ದಿಟಮುಂ
ಗಟಿವೂವೆನೆ ಕೇಡಗೆ ಪಡಿ
ಯಱವಕ್ಕೆಯೆನೆ ಯೆನಲ್ಕೆ ಕೋಕಿಲನಕ್ಕ||೯||

ಕೈವಟ್ಟಲ್ ಸಟ್ಟುಗೆಮುಡಿ
ಪೊಯಿವೆಕ್ಕಲ್ ಪೊಯಿಗಿಲಂ ಮಡಂತಳೆ ಜೋಳಂ
ಕೈವಲೆ ಕಣ್ಣಲೆ ಜಱಸುಳಿ
ಕೈಪಿಡಿಯೆಂಬುದನೆ ತಿಳಿಯೆ ಕಬ್ಬಿಗರರಸಾ||೧೦||

ಬಲಯರಮೆನೆ ತಲೆವಾಗಿಲು
ಕಲಗಲಮೆನೆ ಕೂಡಿ ಬೆರಸಿದಕ್ಕುಂ ನೈಲಂ
ಗಲಮೆನೆ ಚೆಲಿಕ್ಕೆ ಸಲಿಸೈ
ಗಲಮೆನೆ ತಾಂ ಪುಣ್ಯಶಕ್ತಿಯೆಲೆ ಕವಿರತ್ತಾ||೧೧||

ತೋರ್ಪೆನೆ ಕಾಣೈ ಮುಸುರ್ಪೆನೆ
ವಾರ್ಪೆನೆ ಕೈವಿಡಿದುದಕ್ಕುಮಿಳಿಪೆನೆ ಸೋಲಂ
ಕೂರ್ಪೆನೆ ನಿಲುವೆರಗೆನೆ ಮೋ
ಲಾರ್ಪೆನೆ ಸುಷ್ಪಮಪ್ಪದೆಲೆ ಕವಿರತ್ತಾ||೧೨||

ಊರೂಪೆನೆ ಕೀಲಿಸಿದುದೈ ಕ
ಣ್ಣಾರ್ಪೆನೆ ನೋಮಿಜ್ಜುಗಂ ಮಿಳಿರ್ಪೆನೆ ಮುರಿಪಂ
ಕಾರ್ಪೊಳೆಯೆನೆ ಮಳಿಗಾಲಂ
ನೇರ್ಪೊಳೆಯೆನೆ ಅಱಿಮೆ ಯೆಳೇ ಯಲೆ ಕವಿರತ್ತಾ||೧೩||

ಭಂಡಣಮೆನೆ ಪುಯ್ಯಲ್ವಲ
ಬಂಡೆನೆ ಜೇನ್ ಪೆರಬಳಿಯೆನೆ ಪೆರಬಳಿಯನೆಂದೆನೆ ಪಾಣ್ಣಂ
ಗುಂಡೆನೆ ನೆರವಿ ತುಳಿಲ್ವಲೆ
ಗೊಂಡೆನೆ ನಲ್ವರರಸನೆಲೆ ಕವಿರತ್ತಾ||೧೪||

ಎಱೆಯಱೆಯಂ ತೊಳ
ರ್ಪಱಿವಱಿವಂ ಸಗ್ಗಿಗರ ಪಿರಿಯನುರೆ ಬಳಿಗಂ ಪಾ
ಲಿಱಕಿಲುಣಿವಕ್ಕದಱಂ
ನಿಱುಬಱಿಗಂ ಪೊನ್ನಬಸುಱನೆಲೆ ಬಿದಿ ರತ್ತಾ||೧೫||

ವೃ|| ಮುಗಿಲಲರೇಷಿದ ಸಿರಿಮಗಂ ನೆಲೆವೆಣ್ಣರ ಸಂನೆಲಕ್ಕರಂ
ಬಗೆದಿಳಿಗಂ ಮರ್ದು ಬಲಿಗ ನಚ್ಚರಮೊರ್ಮೊದಲೋದಿಗಂ ಸುಳುಂ
ಬೆಗಡೆಗಿಗಂ ಸೊಗಂಬೊಣಿಗನೆಚ್ಚರವಾಳಿಗ ವಾಳವಾಳಿಗಂ
ತೆಗಲುಡೆಗಂ ಪೊಗಳ್ಳುಡಿಗನೆಂದೆನೆ ನೀಂ ತಿಳಿ ಬೊಮ್ಮನೆಂಬುದಂ||೧೬||

ಸೋಂಪುವೆಣಿ ಯಿಂಪುಗಳೆವಲಿ
ಗಂಪುಳಿಲಿಗೆ ಯುಣಿಸು ಸಾಸದಡಿ ಕಿಂ
ಲಿಂ ಪಿಡಿಕೆ ಬೆವತುಳಿವಡಿ
ಗುಂಪೆನೆತಿಳಿ ಕೈಪೆವರನೆನಿಪ್ಪದು ರತ್ನಾ ||೧೭||

ಅಟಿಯಮೆಯೆದೆಯ ಸೊಂಪುಸೆದೆಯ
ಪೊಣಿಗಳೆಯಳ ಬೇಟ ದಾಣದೊರೆ ಕಣ್ಣೆತುಪ
ಲ್ಲುಟಿ ಪಸಡಿಕೊಲ್ಲಿನವೆ
ಣ್ಣುಟಿಪೆನಾಂ ನೆಲ್ಲಿ ಮರನೆನಿಪ್ಪದು ರತ್ನಾ ||೧೮||

ತಳಿರ್ಗಣೆನ ಬಲ್ವಸದಿಯ
ಬಳಿಗವೆಣಿಗೆ ಬಳಸಿ ನಟಿಕೆ ಇಂಗೋಲಿರ್ಪಿನಂ
ಗೆಳೆಮುಗಿಲೆಳ್ಳೊಡೆಯೆಂದೆನೆ
ತಿಳಕಬ್ಬೆಂದೆಯೆ ಬೆಳ್ಳೆವೆಸರಾಂತವನೇ||೧೯||

ಸಾಸವದೊಟ್ಟೆಲ್ಲಡಿ
ಬಾನರ್ಪೆಣೆವಕ್ಕವಾಡಮಗಲಿದರೆಡೆ ಕಂ
ಣ್ಣಾಸಣಿಕೆನೆಲನಬೆಟ್ಟೊ
ಳ್ವಾಸಟಿ ತಣ್ಣುಳಿಲೆನಿಪುದೆಲೇ ಕವಿರತ್ನಾ||೨೦||

ಮುಱುನೆಲೆ ಸಾಸವದಾಣಂ
ನಿಱುಬೆಳಗೆನೆ ಬಾಯಕೆಂಪು ಮೊಗಸಿರಿ ಪೊರ್ದಿಂ
ಗರಕೆಯರಲಂಬ ನೆರವಿಗೆ
ತುಱುಗಿಪ್ಪೆನೆ ತಿಳಿಗೆ ವೀಳೆಯಂ ಕವಿರತ್ನಾ||೨೧||

ತೊಳ್ಳಿದನೆನೆ ಪೊಡವಟ್ಟಂ
ಗಿಳ್ಳಿದನೆನೆ ಗಿಡ್ಡನವಿಳನೆಂದೆನೆ ಕುಱುಬಂ
ಪುಳ್ಳಿದನೆನೆ ಕುಱುಬಂ ತಳ
ವಳ್ಳಿದನೆನೆ ಬೆಡಗುಗೊಂಡವಂ ಕವಿರತ್ನಾ||೨೨||

ದೋಷವಿನಿತೆಳಸದಿರು ನೀಂ
ಲೇಸಾಗಿರೆ ಪೇಳ್ವ ಕನ್ನಡಂಗಳ ತಿಳಿಯಲ್
ಕಾಮರಮಪಿಡಿದೊಡಾವಂ
ಮಾಸಱಿಸುಳಿನಿಟ್ಟಿಸದೊಡೆನೇಸರ್ಗಿಳಿದೆ ||೨೩||

ಬೆಳಾಯಲ್ಲುಡು ಬೆಳಗ
ಲೈಳಾಟವು ಬೆಳಸು ಮೊದಲನೋಟಮೆನಲ್ಮಿಂ
ಚುಳಾ ಬಲ್ ಬಸದಿಯ ಬಗೆ
ಗುಳ್ಳಾಗಲ್ ನೈದಲಟಿಗೆ ನೀಂ ಕವಿರತ್ತಾ ||೨೪||

ಮುಗಿಲರಲೊಗೆಗೈಗೂಟಂ
ಬಗೆದೊಳೆ ಪಾಲೋಟಿಗೆ ತಕ್ಕಗೆ ನೆಯೊಳ್ಳಾವರೆ
ಮುಗುಳೆಂದಟೆ ನೆಗ್ಗವೆನೆ
ಮಿಗೆ ಜಾಜಿಯ ಬೆಳ್ಳಿಗೂರ್ತವೆಸರಾಂತವನೇ ||೨೫||

ಗೊರ್ಬೆನೆ ಗಂಭೀರಂ ಪಟೆ
ಪರ್ಬಿದುದೆನೆ ಬಳ್ಳಿವರಿದುದಕ್ಕುಂ ದೈತ್ಯಂ
ಮರ್ಬುಸುಳಿಕಾರರೆನೆ ಪೊಳೆ
ದುರ್ಬೆನೆ ಸಿಡಿಲಪ್ಪದಮಲ ನಿಜ ಕವಿರತ್ತಾ ||೨೬||

ಝಳಮೆಂದೆನಲುಷ್ಣಂ ಬಾ
ಗುಳಮೆಂದೆನೆ ದುಃಖಮಲ್ಲಣಿಕೆಯೆನೆ ಮೇಳಂ
ಪಳಗಿಂದೆನೆ ಒಣಗಿದಯೆಲೆ
ಮಳಗಿನೆ ಬಿಟ್ಟಿಯ ಬಟ್ಟಗಸಿಲೆನೆ ಶಂಖಂ ||೨೭||

ಬದ್ಧರನೆನೆ ಬದುಕಿದಪಂ
ಕದ್ಧರನೆನೆ ಕಳ್ಳನೆದ್ದರೆನಲೋಡಿದಪಂ
ಬಿದ್ಧಿಗನೆನೆ ನಂಟಂ ಕೈ
ಗುದ್ಧಿಗರೆನೆ ಮಲ್ಲರೆಂಬುದೆಲೆ ಕವಿರತ್ತಾ ||೨೮||

ವೃ|| ಬೆಳವರವಿಂಪು ಜಾಗಿಲ ಗಿಳಿಪೊಡೆ ಇಂಗಲೆಯೂನ್ಮದಾವಳಿ
ಗಯುಗಲ್ದಿರಾಳ್ವನೆ ಪೂಚರಬಲ್ಲಿ ಇಸಾಜೆನೈಲವೆಚ್ಚುಂ
ಗಳೊಗಿದಾರೋಮಾಂಪನೆ ಗೊಲ್ಲೊನ್ನೇವೇಟದ ನೀಟಮೆಂದೆನ
ಲ್ಕಳಿಯದ ಕಾಣ್ಕೆ ಮಲ್ಲಿಗೆಯೆನಿಪ್ಪದ ಬೆಳ್ಳಿವೆಸರ್ಗೆ ತಕ್ಕನೇ ||೨೯||

ಚಲ್ಲದ ನೆಲೆ ಇಲ್ಲದ ಮುಳಿ
ಸೊಲ್ಲದ ಬಗೆಯುಟಕೆ ಬೆಲ್ಲ ಬಳಿ ಬಲ್ಲರ ಸೋಂ
ಕಲ್ಲರಗಲವಲ್ಲದ ನುಡಿ
ಸೊಲ್ಲದು ಪೂವಿಲ್ಲಡಿರೆನಿಪ್ಪದು ರನ್ನಾ ||೩೦||

ಸಿರಿಯೊಗೆದಾಣಂ ನೈಲಂ
ಬರೆ ಬಣ್ಣೊಡಿ ಪುಟ್ಟು ಬಾನ್ವರುಣೆ ಸಿಂಗಡಲೆ
ಚ್ಚುಟ ಬಗೆಯರಮೊಗಸಚ್ಚರ
ದಿರಿಯೆನೆ ಪಯಸಾಬ್ಧಿ ಬೆಳ್ಳಿವೆಸರಾಂತವನೇ ||೩೧||

ಕಾಯಿ ಪಣ್ಣದಾಣಮಿಳಿಪಿನ
ತಾಯಿ ಪೊಳೆನಿರೊಟ್ಟಿನಿಲ್ಲೆ ಬಿಸುಡಿ ಬೆಕ್ಕಂ
ಜಾಯಿಪು ಸೋಡಮ್ಪೆಂಗಾಣ್ಣೆ
ಲಾಯಿಪುದೆ ಝಳವಾಳ್ಳೆ ಪೆರಳುವಿಧಿ ರನ್ನಾ ||೩೨||

ನವಿಲರಗಾರ್ತಿಯನಡೆದೊಳೆ
ಸವಿಯುಳಿಮೈಗೊಡುವಕ್ಕಿ ಮೆಲ್ಲದಿ ಬೆಳ್ಳಂಚ
ವಲುವಸುಸರನೆ ಇಲ್ಲಳಸುವ
ಗಿಳಿಎನಲಂಚೆ ಬೆಳ್ಳಿವೆಸರಾಂತವನೇ||೩೩||

ಸಬಬಾಸನೆಯಿರ್ಪೊಡೆ ಸೆ
ಸಬೆಯದ ಪೂನೈಲಬಗ್ಗು ಬಿಳಿಗ್ಗಿನ ಬೆಳಗಿಂ
ಪುಬಸನೆ ಬಾನ್ವಳಿಯರಕಂ
ಣ್ಣಬಲೆ ತಿಳಿ ಎನೆ ದೇವಭೂರುಹಂ ಕವಿರತ್ತಾ||೩೪||

ಸೊಗಬಳಿಗಿ ಸುಪ್ಪವರರ್ಗೆ
ಬಗಸೊಲಪಿಗೆ ನೈಲಸಿರಿಗೆ ಮೆಲ್ಲಡಿ ಬೊರೆ
ಇಗೆ ತಗದಳ ಸೆಟವಿಗೆ ಕಣ್ಣೆರ
ಲೊಗೆ ಬಸನಿಯೆನಲೈ ಲಲನೆಯರ್ ಕವಿರತ್ತಾ||೩೫||

ಬಳಿಗೆಲಯಿಂ ಬದಗಂ ನಾ
ಳ್ಳಿಳಿವಾಡಂ ನನ್ನಿಡಿಗಳನುಳಿಗಂತಳಿಗಂ
ಸಳಿಬೊಳಿಗಳಿಯಿಂ ಸಾಜುಳಿ
ಗೆಳೆಯನೆನಲ್ಲಗ್ಗನುಳಿದನೆಲೆ ಕವಿರತ್ತಾ||೩೬||

ನೆಲಬಲಲಂ ನಿಷೆ ಬೆಳಲಂ
ಬಲಸೊಲಹಂ ಬಚ್ಚುಬಣಿಸೆ ಬಲ್ವಣಿವಾದಂ
ಪೊಲಗೆ ಸುಸಿಲೈಳಿಗಿಲಿ ಬಾ
ಳ್ತೊಲೆಗೆಲೆಯುಣಿಸಾರ್ಕೆಯ ಸೊಕೆಯೆಲೆ ಕವಿರತ್ತಾ ||೩೭||

ಕೊನರ್ವಿಡಿ ಸುಳಿದಾಳ್ಳೈಲಂ
ಗೊನೆ ನುಣ್ಣಿಸು ಗಾಣ್ಣೆಬಗಸುನಿಲೆ ಬಂಬಲ್ವಾ
ಲ್ವನೆ ನೈಲಸರಿಗೆ ಪಾರ್ದೆಂ
ದನೆ ತಿಳಿನಿಂಪಚ್ಚದೆನೆಯೆನಿವ್ವದು ರತ್ತಾ||೩೮||

ಮೀನೈನದಳಿಯಿಂಗೈ
ಬಾನಂ ಬೊಪವರ್ಗಲುಣಿಸು ಕಂಡೆರ್ದೆಬಾಳ್ ನೀ
ವುಂ ನಾಣ್ಣೆಯ ಕೊಲ್ಲಾಲ್ವೆಳೆ
ತಾನೆನೆ ಬೆಳ್ಳಿಂಗಳೆಯುದಬಲೆ ಕವಿರತ್ತಾ ||೩೯||

ಆಲೆನ ಬಲ್ಲರವಲಗಲ
ವಾಲಿಂಗಳಲೆಂದು ಪಕ್ಕವನೆ ಬಿಲ್ವಿರಂ
ಕೋಲಾಂಕೆ ತಾನೆನಲ್ ಮುಟು
ಗೋಲೆನೆ ಬಿಲ್ಲಾರಿಯೆಂಬುದಂ ತಿಳಿರತ್ನಾ ||೪೦||

ಸೂಡಗುರೆ ಸೆಕ್ಕೆ ಬೆಂಗೊನೆ
ಗೂಡಳುಲ ಸುಳಿಬೆದರ್ಚು ಪೆಟೆ ಬೆಂಗಿ
ಳ್ಳೊಡೆ ಮುಟ್ಟುಟೆಮೆಕಳಲಡಿ
ವಾಡೆನೆ ಬಿಂಗೆಯೆಂಬುದುಂ ತಿಳಿರತ್ನಾ ||೪೧||

ವೃ||ಮಿಳಿರೆಲೆ ಪೋಪ ರಾಣ್ಣನಟೆವಟ್ಟಿಗರಿಚ್ಚೆಗನೆಣ್ಣುವಾಡಿಗಂ
ಪೋಳುಟೆಕೆಯಿಲ್ಲದಂ ಸವಲನೆಚ್ಚುಮೆಯುಟುನೈಲವಳ್ಳಿಗಂ
ಝಳವಿಲಿಗಂ ಮಿಳಿರ್ಲನಂದೆವನಲಿಂಧ್ರನ ರಂಚು ತುಳ್ಳುಗಂ
ಪಿಳಿವಳಿಗೋಲನೆಂದೆನೆ ಖಲಂ ಬಗೆ ಸಾಸವ ಚನ್ನವಾಳವಾಳ್
ಕುಳಿರೆಲೆ ವಟ್ಟಿದೋರ್ಕೆ ಮಗಳೆಂದೆನೆ ಮುನ್ನಟೆ ಗೌರಿಯೆಂಬುದಂ ||೪೨||

ಪೆಟಿಗೆ ಬಳಕ್ಕಯೆಸುರ್ಪಡೆ
ಯುಟದಳೆಮಗುಳಳತೆ ಕಾಣ್ವೆ ಇಂನಡೆ
ನೆಟಿದಾಳಳರಳಿಕೆ ಪೊಳ್ಳುಳದಿಕೆಯೆಂ
ದಟೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಂದು ಬೆಳ್ಳಿವೆಸರಾಂತವನೇ ||೪೩||

ಪೊತ್ತಿಕ್ಕನೆ ಪೊರೆದಾಳ್ವಿಹ
ರುತ್ತಿಕ್ಕನೆ ಕೂಡೆ ಬಾಲ್ವಪರ್ ಪೊಟೆಪಾಳುಂ
ಪತ್ತಿಕ್ಕನೆ ಸಾರ್ದಪರೆಂ
ಬುತ್ತಿಯ ನೀಂ ತಿಳಿಯೋ ಬೆಳ್ಳಿವೆಸರಾಂತವನೇ ||೪೪||

ಸುಳಿವಳಿಸಾರೆ ಗಾಲ್ವರನ ನಾಳ್ಳೆಯ ಕಣ್ಣನೆನ್ನೆಲಿದೋಟು ಪೆ
ಚಳಗಿಟೆಯೆಂದೆನಲ್ಲುನದಿ ಕೇಳ್ಕೆನಿರ್ದುಂಬಳ ಸೊಲ್ವೆಣಂಣಂ
ಕುಳಿರೆ ದೆಕ್ಕಲನಣ್ಣಗರೆ ತಿಂಗಳವಟ್ಟರೆ ||೪೫||

ವಿಶೇಷ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು,

ಸಂಪಾದಕರು:

ಪ್ರೊ|| ಹಂಪ ನಾಗರಾಜಯ್ಯ,
ಪ್ರಕಾಶಕರು: ಪ್ರಸಾರಾಂಗ
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ.